

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Saralievové a soudkyň JUDr. Renaty Hertlové a JUDr. Andrey Borovičkové, Ph.D. v právní věci

žalobce: V [redacted] II. narozený [redacted]
bytem [redacted]
zastoupený advokátkou Mgr. Janou Zwyrtek Hamplovou
sídlem Olomoucká 36, 789 85 Mohelnice

proti
žalované: Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2
jednající Úřadem pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 390/42, 128 00 Praha 2

o zaplacení 1 920 000 Kč

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 25. 1. 2021,
č.j. 10 C 48/2020-125

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se **potvrzuje**.
- II. Žalobce je povinen zaplatit žalované náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 900 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud I. stupně zamítl žalobu s návrhem na zaplacení 1 920 000 Kč a žalobce zavázal k náhradě nákladů žalované ve výši 900 Kč. Rozhodoval o žalobě, kterou se žalobce domáhal zaplacení uvedené částky z titulu zadostiučinění za nemajetkovou újmu,

Shodu s prvopisem potvrzuje Monika Vrzalová.

jež mu měla vzniknout nezákonným trestním stíháním, v jehož rámci byl rozsudkem Okresního soudu v Chomutově ze dne 3. 4. 2019, sp. zn. [REDAKCE] pravomocně zproštěn obžaloby. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby s poukazem na to, že poskytla žalobci peněžní zadostiučinění ve výši 80 000 Kč, které shledává dostatečným.

2. Soud I. stupně zjistil ze spisu Okresního soudu v Chomutově sp. zn. [REDAKCE] že usnesením ze dne 29. 7. 2016 bylo zahájeno trestní stíhání žalobce pro trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 221 odst. 1) tr. zák., dne 20. 1. 2017 byla podána obžaloba, na jejímž základě bylo rozhodnuto dne 29. 3. 2017 trestním příkazem, který žalobce napadl dne 6. 4. 2017 odpořem a v následném řízení byl rozsudkem Okresního soudu v Chomutově ze dne 3. 4. 2019, č.j. [REDAKCE] zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Další skutková zjištění z výslechu žalobce, z článků uveřejněných v médiích a z přípisu Ministerstva vnitra z 20. 3. 2017 soud I. stupně shrnul v odstavcích 6 – 8 odůvodnění napadeného rozsudku.
3. S odkazem na § 1 odst. 1, § 2, § 5, § 7 odst. 1, § 8 odst. 1, § 31a odst. 1 zákona č. 82/98 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (náhradový zákon) a na judikaturu Nejvyššího i Ústavního soudu, soud I. stupně konstatoval, že usnesení o zahájení trestního stíhání, které neskončilo pravomocným rozhodnutím, je nutno považovat za nezákonné rozhodnutí a tento předpoklad odpovědnosti žalované byl zprošťujícím rozsudkem naplněn. Při posouzení formy a výše zadostiučinění v penězích soud I. stupně přihlédl k povaze trestní věci, k délce trestního řízení a k následkům způsobeným trestním řízením v osobnostní sféře žalobce. Vzal v úvahu, že v žalobci hrozil trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo zákaz činnosti a dovodil, že předmětná trestná činnost obecně nemá v očích veřejnosti zásadně ponižující charakter, jako je tomu například u závažné trestné činnosti související se sexuálními či násilnými delikty. Trestní řízení trávající dva roky a deset měsíců nebylo nepřiměřeně dlouhé, jeho délku odůvodňuje skutková složitost věci s ohledem na znalecká zkoumání a procesní postup ve věci s větším počtem obviněných osob. Soud I. stupně dále dovodil, že trestním stíháním bylo zasaženo do důstojnosti, cti, dobré pověsti a dobrého jména žalobce a že „za situace, kdy byla kárnému stíhání vystavena jak soudkyně, tak státní zástupkyně, lze mít za prokázané, že trestní stíhání bylo vedeno nedostatečně až nedůvodně již od počátku a že toto mohlo být orgánům činným v trestním řízení patrné v rámci jejich postupů“. Dovodil dále, že trestním stíháním došlo k dílčím, nikoliv však zásadním, zásahům ve sféře rodinného a sociálního života žalobce, který pouze v obecné rovině uváděl, že mu bylo nepříjemné, když jeho blízcí příbuzní museli okolnosti jeho stíhání vysvětlovat, též on je musel vysvětlovat svým známým. Shledal rovněž nikoli zásadní zásahy ve sféře zdravotní, projevující se stresem z výsledku trestního stíhání. Konkrétní zásahy do zdraví žalobce či jeho manželky nicméně prokázány nebyly, k operaci srdce žalobce došlo delší dobu před trestním stíháním. Ve sféře pracovní rovněž nedošlo k významnému zásahu, žalobci byla pouze oddálena výplata částky odstupného ve výši 5 000 Kč po dobu jednoho roku. Soud I. stupně nehledal zásah do soukromí žalobce medializací kauzy, jelikož nebylo prokázáno, že by byla vyvolána či zapříčiněna orgány činnými v trestním řízení a žalobce byl zmiňován pouze v jednom článku Zpravodaje města [REDAKCE] kde měl možnost se k trestnímu stíhání vyjádřit. Média informovala jak o stíhání, tak o zproštění, o kárných proviněních i kompenzačním řízení, a naprostá většina článků se týkala jiného zastupitele, [REDAKCE] Soud I. stupně vzal v úvahu, že ve věci jiných obžalovaných v téže trestní věci bylo rozhodnuto o peněžním zadostiučinění ve výši 80 000 Kč (řízení, vedená u téhož soudu pod sp. zn. [REDAKCE] a [REDAKCE]) a v intencích judikatomních závěrů provedl srovnání skutkové obdobných případů (rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. [REDAKCE] kdy bylo stanoveno zadostiučinění 45 000 Kč, pod sp. zn. [REDAKCE] kdy bylo stanoveno zadostiučinění 56 000 Kč), vysvětlil odlišnosti těchto případů a dovodil odpovídající zadostiučinění žalobce za vzniklou nemajetkovou újmu ve výši 50 000 Kč,

jež navýšil s poukazem na kárné stíhání soudkyně a státní zástupkyně o 30 000 Kč. Uzavřel, že žalovanou poskytnutá částka 80 000 Kč je dostačujícím odškodněním a úspěšně žalované přiznal náhradu nákladů řízení nezastoupeného účastníka podle § 151 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (o. s. ř.).

4. Proti rozsudku podal žalobce včasné odvolání. Dovožoval, že soud I. stupně postupoval při stanovení výše peněžního zadostiučinění mechanicky a nedostatečně zohlednil specifika případu. Zdůraznil, že prokázal zásahy do své osobnostní sféry ve všech oblastech života, k čemuž nebylo přihlédnuto a soud I. stupně vyšel v rozporu se zásadou nezávislosti z obdobných rozhodnutí u téhož soudu. Poukázal na to, že byl stíhán jakožto městský zastupitel, byl tak vystaven společenské dehonestaci ve městě, kde je veřejně známou osobou, přičemž trestná činnost ve veřejné sféře je výrazně odsuzována, což nelze bagatelizovat tím, že byl opětovně zvolen do zastupitelstva. Nezákonný zásah do osobnostní sféry dosud bezúhonného žalobce trval tři roky a byl od počátku založen na závažných odborných chybách, jelikož obvinění nemělo být vůbec vzneseno, se státní zástupkyní i soudkyní bylo vedeno kárné řízení pro jejich odborné selhání, znalecký posudek byl nadbytečný a orgány činné v trestním řízení neznaly zákon o obcích. V případě figuroval poslanec, proto o něj byl větší zájem médií. Žalobce prošel všemi fázemi – podezřelý, obviněný, obžalovaný a odsouzený a proto by měla být jeho újma čtyřikrát vynásobena, jelikož nezákonná rozhodnutí se vršila a navazovala jedno na druhé. Žalobce dovožoval, že je obecně nutné zvýšit odškodnění osob, vykonávajících funkce v samosprávě, a že za nezákonná rozhodnutí, zasahující do osobnostní sféry, musí stát nést vyšší hmotnou odpovědnost. Zásahu do jeho osobnostní sféry proto odpovídá částka 2 000 000 Kč, jelikož dosah trestního stíhání je pro něho nevyčísitelný a „osobnostní hodnota 83 Kč denně je protimluv“. Žalobce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil a jeho žalobě vyhověl.
5. Žalovaná navrhla potvrzení napadeného rozsudku a zdůraznila, že tvrzení žalobce o mimořádně medializovaném, exemplárně chybně vedeném a žalobce poškozujícím řízení z proběhlého dokazování nevyplývá. Žalovaná nepopírá nezákonnost trestního stíhání žalobce, nicméně je nelze označit za selhání státu na všech úrovních ve smyslu jeho tvrzení. Policejní orgány vycházely ze znaleckého posudku, který se v řízení před soudem ukázal jako nepřesný z pohledu zjišťovaných skutečností, ani obhajobou dodaný znalecký posudek však nebyl proveden metodicky správně a až revizní znalecký posudek, provedený v řízení před soudem, vedl ke zproštění obžaloby. Trestní stíhání žalobce nebylo s ohledem na okolnosti věci nepřiměřeně dlouhé a nelze tak z obecného pohledu hovořit o „selhání justice“ či „vršení chyby za chybou“, což jsou čistě subjektivní hodnocení žalobce. Oproti jiným případům nedošlo v posuzovaném řízení k nepravomocnému odsouzení žalobce ani k soudem zaviněným průtahům a rovněž kárný senát nedošel k závěru, že by soudkyně či státní zástupkyně kárně pochybily. K medializaci případu žalovaná poukázala na závěry judikatury Nejvyššího soudu (rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 1141/2018) s tím, že excesivní míra vyjadřování orgánů činných v trestním řízení nebyla ze strany žalobce tvrzena ani prokázána. Publicita v této věci se nevztahovala k veřejnému odsouzení žalobce, ale k prostému informování o věci a média informovala i o zproštění obžaloby a o odškodnění. Okolnosti sporu dokazují, že trestní stíhání žalobce nemělo přílišný či dlouhodobý vliv na osobnostní obraz žalobce na veřejnosti ve městě, kde vykonává svou funkci v samosprávě.
6. Z obsahu odvolání lze dovodit odvolací důvody ve smyslu § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Odvolací soud proto z jeho podnětu přezkoumal napadený rozsudek v intencích § 212 a § 212a odst. 1 a 5 o. s. ř., včetně předcházejícího řízení, odvolání však opodstatněným neshledal. Soud I. stupně věc zásadně správně posoudil po stránce skutkové i právní v intencích přílehlavé judikatury a lze proto převážně odkázat na důvody napadeného rozsudku, jimiž nejsou odvolací

námítky způsobilé významně otrástit. Jak již uvedl soud I. stupně, východiskem nároku, které je mezi účastníky nesporné, je ustálená soudní praxe, podle níž stát podle náhradového zákona odpovídá stát i za škodu způsobenou zahájením (vedením) trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu; protože zákon tento nárok výslovně neupravuje, vychází se z analogického výkladu úpravy nejbližší, a to z úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje (srov. též rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 1 Cz 6/90, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. 35/1991, rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 31 Cdo 3489/2007, publikované v uvedené sbírce pod č. 31/10 nebo rozhodnutí téhož soudu sp.zn. 31 Cdo 2805/2011, publikované v uvedené sbírce pod č. 121/12). Žalobcovo trestní stíhání skončilo zproštěním obžaloby, čímž je založen odpovědnostní titul ve smyslu § 8 odst. 1 náhradového zákona a podmíněně i nárok na zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu podle § 31a náhradového zákona, jejíž existenci a rozsah je však nutno prokázat (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 1747/2014). Soud I. stupně přílehavě zmínil i judikaturu Ústavního soudu, z níž se podává, že trestní řízení zásadně představuje významný negativní zásah do života obviněného, zatěžující jeho osobní život tím spíše, jde-li o osobu dosud bezúhonnou a obvinění nedůvodné (srov. též např. nález Ústavního soudu sp.zn. I.US 2394/15. Pro reparaci jeho následků v osobnostní sféře v takovém případě proto obvykle pouhé konstatování porušení práva či omluva ve smyslu § 31a odst. 2 věty první náhradového zákona nemůže postačovat. Uvedené skutečnosti nesporně ani žalovaná strana a žalobci již za jeho trestní stíhání satisfakci v peněžní formě poskytla. Úkolem soudu I. stupně tak bylo posoudit, zda je výše této satisfakce dostatečná.

7. Soudu I. stupně nelze v jeho úvahách v tomto směru nic vytknout. V intencích konstantních judikatorních závěrů je pro stanovení formy a výše zadostiučinění za nemajetkovou újmu, způsobenou nezákonným trestním stíháním, podstatná zejména 1) povaha trestní věci a v jejím rámci zejména hrozba trestního postihu, 2) délka trestního řízení, 3) následky způsobené v osobnostní sféře poškozeného (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 2256/2011 a sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu pod č. 122/2012). Všechny tyto okolnosti v daném případě soud I. stupně zvážil a dospěl ke správnému závěru, že žalobcovo trestní stíhání trvalo od 29.7.2016 do 3.4.2019 přiměřeně dlouhou dobu, za trestný čin, z něhož byl obviněn (porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 odst. 1 trestního zákona) mu nehrozil vysoký trest (odnětí svobody nejvýše na dobu 6 měsíců) a nemělo zásadní dopad do sféry jeho rodinného, pracovního či společenského života. V průběhu posuzovaného trestního řízení nebyl žalobce omezen na osobní svobodě a netvrdil ani neprokazoval, že by jej trestní stíhání významně poškodilo co do jeho pověsti v okruhu jeho přátel a známých. Následky trestního stíhání v osobnostní sféře žalobce tak byly soustředěny v zásadě v rovině osobního prožitku, pocitu dehonestace a stresu, který nepochybně zasáhl i osoby jemu blízké, jejichž život jinak trestní stíhání žalobce ovlivnilo jen zprostředkovaně. Lze též připustit, že vyšší míra stresu, vyvolaná trestním stíháním, mohla v obecné rovině spolupůsobit při vzniku či zhoršení žalobcových zdravotních obtíží. Soud I. stupně všechny tyto faktory správně popsal a uvážil, včetně dopadů medializace dotyčné trestní věci, a správně také opět v duchu judikatorních závěrů provedl srovnání s přílehavě zvolenými případy, od nichž se okolnosti trestního stíhání žalobce významně neodlišují (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 30 Cdo 1747/2014, publikované ve shora uvedené sbírce pod č. 67/2016).
8. Žalobce svou argumentaci k tomu, že jeho případ zasluhuje satisfakce v podstatně vyšší peněžní částce, než mu byla poskytnuta, zakládá především na tom, že jeho trestní stíhání vůbec nemělo proběhnout, neboť bylo založeno na odborně vadném (případně zmanipulovaném) posudku

a orgány činné v trestním řízení odborně pochybily, neboť chybně vyložily skutkové i právní otázky s ním související. V tomto směru se však projevuje ryze subjektivní hledisko žalobce, vycházející z úkorného vnímání jeho obvinění z trestného činu, které se ve výsledku ukázalo být nedůvodným. Z pohledu takového výsledku však lze zpětně pochybení orgánů činných v trestním řízení konstatovat vždy, jestliže řízení neskončilo pravomocným odsouzením a právě z tohoto důvodu je poškozenému takovým trestním řízením poskytováno zadostiučinění za nemajetkovou újmu, nemůže se tedy jednat o skutečnost tuto újmu zvyšující. V náhradovém řízení nemůže soud posuzovat správnost postupu orgánů, činných v trestním řízení při zahájení trestního stíhání, rozhodující pro vznik nároku na náhradu škody/újmy je pouze jeho výsledek. Žalobce ve svém obecném odsudku svého trestního stíhání netvrdil, že by se některý z orgánů činných v trestním řízení dopustil konkrétního (v trestním řízení zjištěného) procesního pochybení anebo excesu (např. šikanózního postupu) a samotný fakt, že policie či státní zástupce včas neodhalili nedůvodnost jeho trestního stíhání, není důvodem pro vyšší peněžní satisfakci, než byla poskytnuta poškozeným v jiných obdobných případech. V tomto směru je namístě vytknout i soudu I. stupně jeho úvahu že „trestní stíhání bylo skutečně vedeno nedostatečně až nedůvodně již od počátku a toto mohlo být orgánům činným v trestním řízení patrné v rámci jejich postupů“ jako zcela důkazně nepodloženou. Nepatřičné je i její spojení s tím, že soudkyně a státní zástupkyně čelily kárnému řízení, o jehož důvodech a výsledku soud I. stupně nic nezjistil a žalovaný tvrdí, že nebylo zjištěno žádné jejich pochybení, jinými slovy, že kárné řízení bylo nedůvodné. K tvrzení žalobce v tomto směru je na místě poznamenat, že kárné řízení soudce či zástupce nemůže být vedeno pro „odborné selhání“, ale pouze pro zaviněné porušení povinností (typicky pro nečinnost v řízení) nebo pro chování nebo jednání, narušující důstojnost funkce nebo ohrožující důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování (srov. § 87 zák.č. 6/2002 Sb. soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů). Ze samotné okolnosti, že žalobce byl stíhán v pozici obecního zastupitele, rovněž nelze dovozovat vznik vyšší nemajetkové újmy. Ten, kdo vykonává veřejnou funkci, si naopak musí být vědom toho, že jeho činnost je pod vyšší veřejnou kontrolou a zároveň se u takové osoby předpokládá vyšší míra odolnosti vůči stresovým faktorům, mezi něž patří i trestní stíhání. Žalobce netvrdil ani žádný konkrétní následek posuzovaného trestního řízení v oblasti jeho veřejné činnosti. V odvolání naopak zmiňuje, že byl opětovně zvolen do zastupitelstva, z čehož lze důvodně usuzovat, že trestní stíhání oproti jeho tvrzení o obecném vnímání trestné činnosti ve veřejné sféře nijak zásadně negativně neovlivnilo jeho společenský status. K polemice žalobce ohledně výše peněžního zadostiučinění v případech nezákonného trestního stíhání obecně odvolací soud uvádí, že toto zadostiučinění představuje pouze určitou fikci kompenzace nehmotné újmy, jež je jinak penězi nevyčísitelná a protože nemůže být jeho smyslem její plná náhrada. Posuzované trestní řízení se v porovnání s jinými případy nezákonného trestního stíhání nevyznačuje žádným významným specifíkem, pro něž by bylo na místě uvažovat o vyšší míře peněžního zadostiučinění, než jaká byla poskytnuta poškozeným ve srovnatelných soudem I. stupně zmíněných případech. (také Městský soud v Praze jako soud odvolací soud shledal v případech osob, stíhaných společně se žalobcem, částku 80 000 Kč přiměřeným zadostiučiněním, viz rozhodnutí sp. zn. [redacted], sp. zn. [redacted]).

9. Ve shodě se soudem I. stupně lze uzavřít, že žalovanou poskytnutá částka 80 000 Kč je dostatečným zadostiučiněním za nemajetkovou újmu, vzniklou žalobci posuzovaným trestním stíháním. Odvolací soud napadený rozsudek podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný, včetně výroku o náhradě nákladů řízení, potvrdil. Podle § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř. má procesně úspěšná žalovaná právo na náhradu nákladů řízení, kterou představuje paušální náhrada ve výši 300 Kč za tři úkony v odvolacím řízení (vyjádření k odvolání, příprava na jednání, jednání dne 20. 5. 2021) podle § 151 odst. 3 o. s. ř. ve spojení s § 2 odst. 3 vyhlášky č. 254/2015 Sb. o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je za podmínek § 237 o. s. ř. přípustné dovolání, které lze podat do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

Praha 20. května 2021

JUDr. Irena Saralievová v. r.
předsedkyně senátu